

ANALYSE: UNGE OG MOBNING I DET DIGITALE RUM

UNGE HANDLER PÅ DIGITAL MOBNING

Når unge oplever mobning på nettet, reagerer over trefjerdedele. Det viser en landsdækkende undersøgelse fra Børnerådet blandt 2.000 elever i 7. klasse. Undersøgelsen viser også, at jo mere unge er tilstede på de sociale medier, jo oftere er de udsat for mobning.

Unge, der bliver udsat for digital mobning, oplever det ofte som meget voldsomt, blandt andet fordi mobningen kan ske uden en synlig afsender, og fordi det derfor kan være svært at slippe væk fra mobningen. Men en ny undersøgelse fra Børnerådet viser, at de fleste unge ikke blot ser passivt til.

Børnerådets formand Per Larsen er stolt af de handlingsorienterede unge: "Det er godt, at så mange reagerer, når de oplever digital mobning. De seneste mange års målrettede anti-mobbearbejde og den massive indsats omkring god stil på nettet, ser ud til at have virket. Men det er vigtigt ikke at glemme, at vi voksne fortsat har det primære ansvar, når det gælder mobning. De er seje de unge, men de skal ikke stå med det alene".

Undersøgelsen viser, at krænkende eller sårende indhold på de sociale medier er velkendt blandt de unge. 21 pct. har fx oplevet at modtage ondsindede private beskeder, og 23 pct. har oplevet, at nogen har sendt eller uploadet billeder eller video af dem uden deres samtykke. Mellem fire og otte pct. af de unge har oplevet at blive udsat for digital mobning, dvs. oplevet det flere gange om ugen eller et par gange om måneden. Og mellem syv og 22 pct. af børnene har oplevet andre blive udsat for digital mobning enten flere gange om ugen eller et par gange om måneden,

fx ondsindede beskeder, trusler eller uploading af sårende billeder.

UNDERSØGELSENS HOVEDRESULTATER

- Fem pct. af de unge har flere gange om ugen/et par gange om måneden oplevet, at der er blevet skrevet grimme ting til dem på et socialt medie, så andre kunne se det.
- 14 pct. af de unge har flere gange om ugen/et par gange om måneden oplevet, at der er blevet skrevet grimme ting til en, de kender, på et socialt medie, så andre kunne se det.
- 75 pct. af de unge, der selv har oplevet digital mobning, handlede på det – primært ved at fortælle om det til en ven.
- 78 pct. af de unge, der har oplevet andre blive udsat for digital mobning, handlede på det – primært ved at tale om det med den, det gik udover.
- Tre pct. af de unge, der bruger sociale medier op til to timer om ugen, har oplevet, at nogen har skrevet grimme ting til dem på et socialt medie flere gange om ugen/et par gange om måneden. Til sammenligning oplever 12 pct. af de unge, der bruger sociale medier mere end fire timer om ugen, denne form for mobning.

MOBNINGENS MANGE UDTRYK

Siden 1998 har forekomsten af mobning været faldende, og den seneste Skolebørnsundersøgelse (2014) viser, at otte pct. af de 15-årige børn har været udsat for mobning mindst et par gange om måneden. Børnerådets undersøgelse viser, at omfanget af mobning i det digitale rum er på niveau med oplevelsen af andre former for mobning.

Selvom omfanget af henholdsvis digital og mere almindelig 'skolegårds mobning' er på niveau, er der væsentlige forskelle på rammerne. De sociale medier er i konstant forandring og udvikling, og nye fora og måder at kommunikere på dukker hele tiden op. Det betyder, at digital mobning er et fænomen, som løbende bør undersøges.

Denne undersøgelse skelner mellem selvoplevet mobning og det at have været vidne til, at andre er blevet mobbet. Det betragtes som mobning, når de unge oplever de i spørgeskemaet angivne situationer flere gange om ugen eller et par gange om måneden.

SÅDAN MOBBER DE UNGE DIGITALT

Undersøgelsen peger på, at digital mobning er en let tilgængelig måde at såre andre på; "Altså, det er jo virkeligt nemt at mobbe folk på sociale medier. Du kan jo bare oprette alle de profiler, du vil. Og så bare totalt 'hate' på personen", som Sara forklarer det.

I undersøgelsen er de unge blevet spurgt, hvilke forskellige former for mobning, de har oplevet i det digitale rum. Fem pct. af de adspurgte oplever jævnligt, at nogle har skrevet grimme ting til dem på et socialt medie, hvor andre har kunne se det. Netop denne form for mobning understreger det særlige karakter

træk ved den digitale mobning, som handler om, at eksponeringen er meget svært at stoppe. Er der først skrevet noget på fx Facebook, vil mange andre kunne se kommentaren, ligesom hver ny kommentar inviterer et nyt antal personer med. Seks pct. af de unge oplever jævnligt at få skrevet grimme ting til dem i en privat besked. Pigerne er her overrepræsenteret, idet syv pct. oplever denne form for mobning imod fire pct. af drengene. Der er et markant overlap mellem de unge, som har oplevet henholdsvis at få skrevet grimme ting, hvor andre kunne se det, og de unge, der har modtaget ubehagelige private beskeder.

De sociale mediers mulighed for anonymitet skaber rum for, at mobningen kan foregå uden, at den eller dem, som mobber, kan stilles til ansvar, og det gør det ifølge de unge lettere at mobbe. Som Tobias siger: "Du kan gemme dig bag din skærm, du kan jo lave en falsk profil, og så kan du jo bare gå ind og skrive alt det, du vil, og så vil den anden aldrig kunne finde ud af hvem det var".

Otte pct. af de unge har flere gange om ugen eller et par gange om måneden oplevet, at nogen har sendt eller uploadet billeder eller videoer af dem, uden at de har sagt ja til det, og fire pct. af de unge har oplevet at blive kedede af det, fordi andre har uploadet eller sendt billeder eller videoer af dem.

Analysen bygger på en spørgeskemaundersøgelse i Børnerådets Børne- og Ungepanel, som blev gennemført i maj/juni 2014, samt opfølgende gruppeinterviews med 15 børn, der går i 8. klasse.

41 pct. af de unge, der har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen, var i foråret 2014 13 år, 56 pct. var 14 år og 3 pct. var 15 år. Undersøgelsens metoder er beskrevet bagest i notatet.

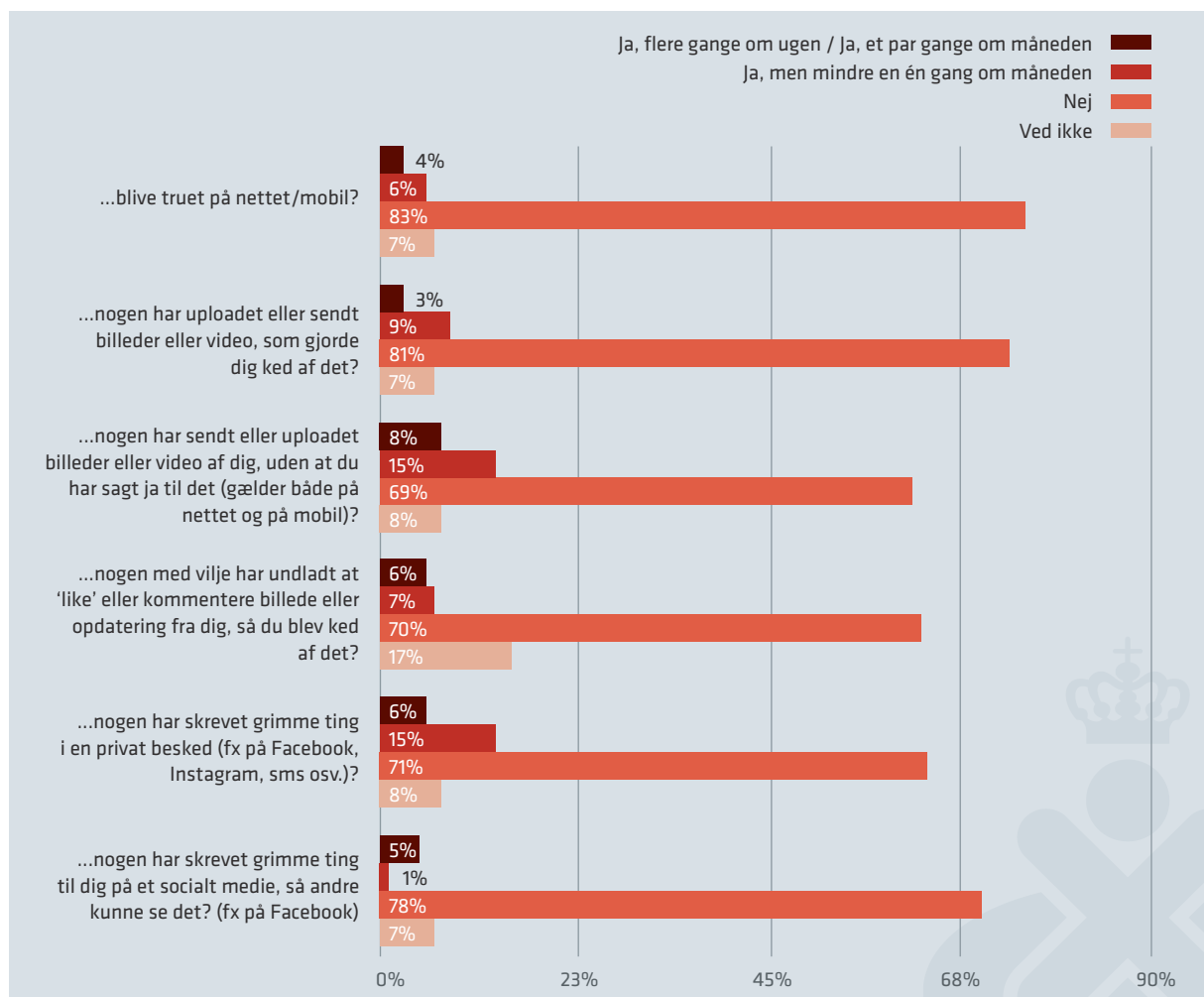

Altså, det er jo virkelig nemt at mobbe folk på sociale medier. Du kan jo bare oprette alle de profiler, du vil. Og så bare totalt 'hate' på personen.

SARA

FIGUR 1: HAR DU I LØBET AF DET SIDSTE ÅR OPLEVET, AT...

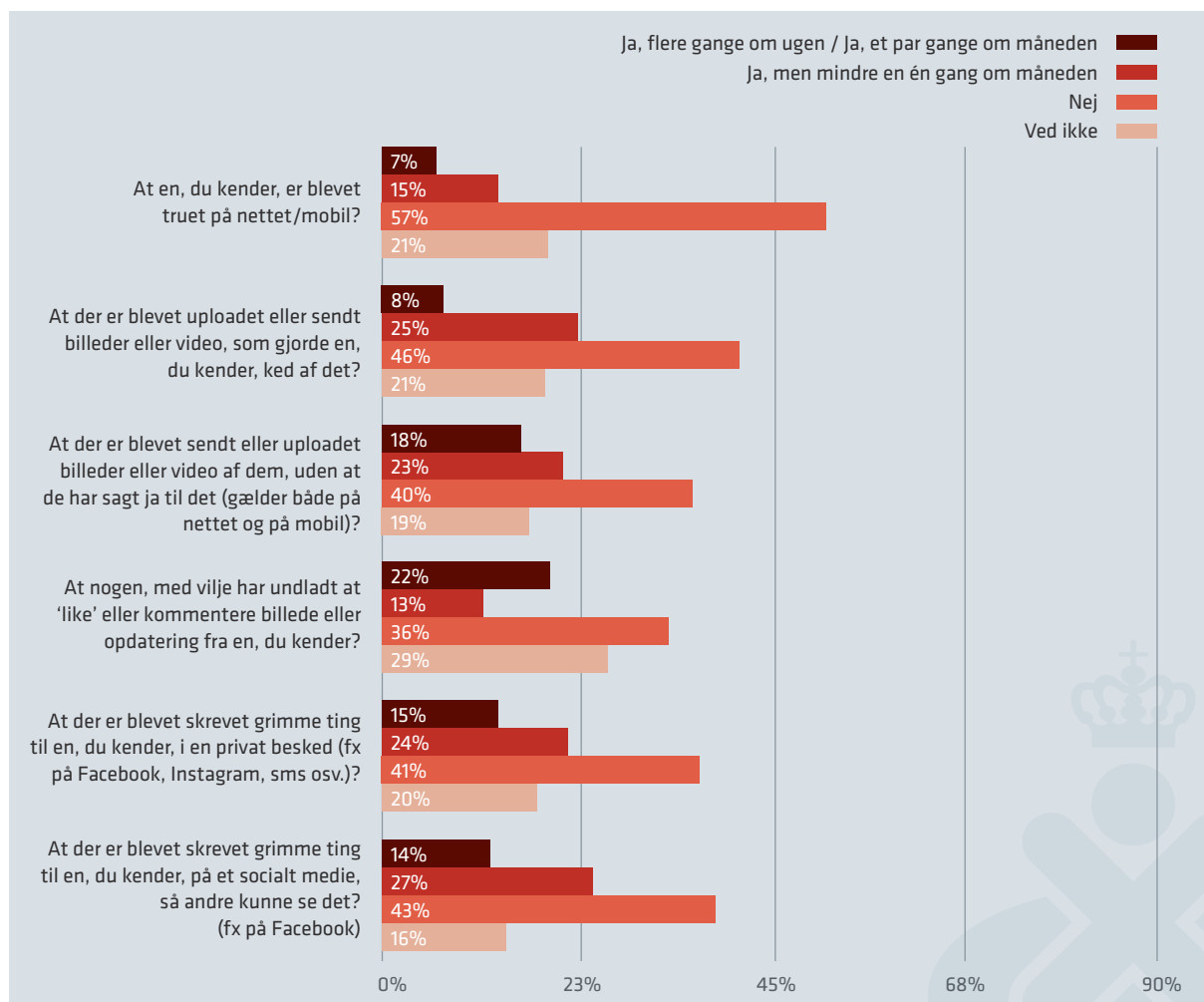
Antal svar: 1.823

Du kan gemme dig bag din skærm, du kan jo lave en falsk profil, og så kan du jo bare gå ind og skrive alt det, du vil, og så vil den anden aldrig kunne finde ud af hvem det var.

TOBIAS

FIGUR 2: HVOR OFTE HAR DU DET SIDSTE ÅR OPLEVET, AT NOGEN, DU KENDER, ER BLEVET UDSAT FOR NOGLE AF DE HER TING?

Antal svar: 1.832

TONEN KAN VÆRE HÅRD – SELVOM DET IKKE ALTID ER MED VILJE

Langt de fleste unge er bevidste om, at det skrevne ord i en besked eller en kommentar kan opfattes anderledes, end det er tiltænkt. Det peger på en forståelse hos de unge af platformenes faldgruber og begrænsninger, men det er ikke desto mindre anledning til frustration hos de unge, når kommunikationen alligevel nogle gange går galt, og konflikter opstår. Ayse forklarer det sådan her:

"I skolen kan man godt sådan stå og smågrine lidt, så man kan se, at det er for sjov, men når det er på skrift, så kan man ikke rigtigt se, hvordan personen har ment det. Så på skrift kan det være lettere at misforstå".

Tonen bliver for alvor hård og er ikke til at tage fejl af, når fire pct. af de unge svarer, at de har modtaget trusler på nettet eller over mobilen, og syv pct. har oplevet andre blive udsat for trusler. Selvom det er en forholdsvis lille del af de unge, som har oplevet trusler på nettet eller over mobilen, så har mange af de unge været vidne til, at der udspiller sig voldsomme diskussioner, og at tonen kan blive meget hård. "Hvis du er inde i diskussionen, så kører du den ud. Du kan ikke bakke ud af Facebook-diskussioner" siger Liv.

TAVS MOBNING

De former for mobning, som er beskrevet ovenfor, vil for de fleste være let at få øje på. Men som Ayse forklarer, giver de sociale medier en række særlige muligheder for at lægge afstand til og udstille en person: "Det kan jo også lige så godt være, at du ikke 'liker' for at være irriterende, fx hvis to veninder er oppe at skændes, så kunne det jo godt være, at de stoppede med at 'like' hinandens ting". Ayse peger her på et fænomen, som forskere kalder tavs mobning. Tavs mobning er den indirekte mobning, som fx bevidst at undlade at 'like' billeder eller kommentarer på Facebook eller Instagram. Undersøgelsen viser, at seks pct. af de unge oplever denne form for mobning.

Men som William fortæller, kan den tavse mobning også være endnu mere barsk: "Hvis man er rigtig hardcore, så går man igennem de gamle billeder af personer og disliker, så personen får færre 'likes'".

Den tavse mobning er ofte vanskelig at konfrontere, da den foregår i det skjulte og på den måde nærmest er usynlig. Derudover kan der let opstå misforståelser; er det overhovedet med vilje og bagtanke, når nogle fx ikke liker? Sebastian giver udtryk for netop denne usikkerhed: "Altså det er jo ikke sikkert, at det er med vilje, at de ikke liker, eller det vil jeg i hvert fald ikke regne med".

Hvis du er inde i diskussionen, så kører du den ud.
Du kan ikke bakke ud af Facebook-diskussioner.

LIV

SÅDAN HANDLER DE UNGE PÅ MOBNING

Undersøgelsen viser, at langt de fleste unge handler aktivt, når de er vidne til eller selv oplever mobning. 78 pct. af de unge, der oplever andre blive udsat for digital mobning, handler på det. Og 75 pct. af de unge, der selv oplever mobning handler. M.a.o. tager de unge ansvar for den mobning, de selv eller en kammerat oplever.

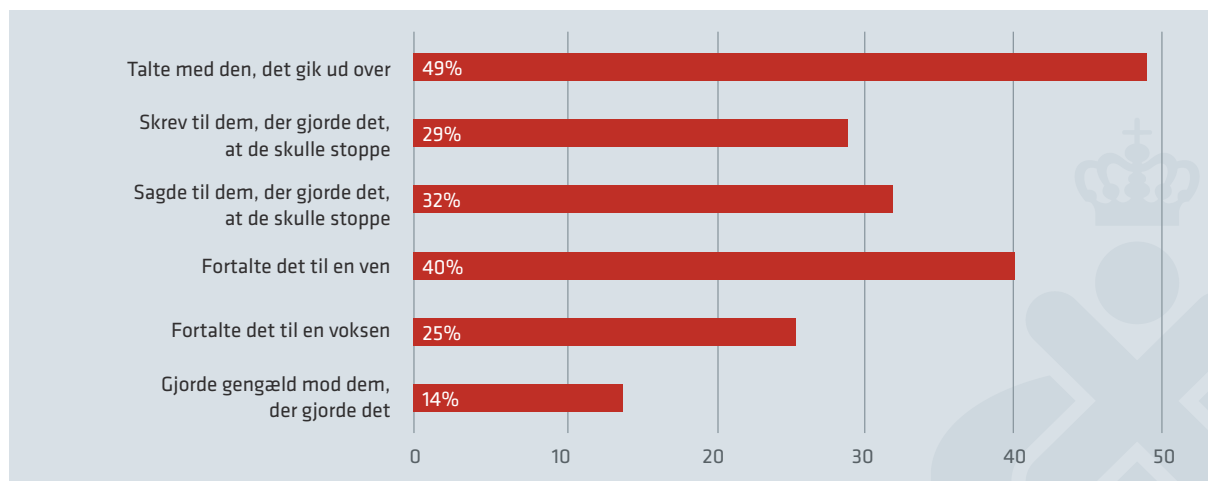
Af de unge, som har blandet sig, når de har oplevet, en anden blive udsat for mobning, reagerer 49 pct. ligesom Filippa, fx ved at tale med den det gik ud over: "Jeg var ikke selv en del af det men kunne se, hun blev ked af det, så jeg gik over og snakkede med hende og fik hende til at ignorere, de beskeder hun fik".

40 pct. har fortalt det til en ven og 32 pct. har kontaktet den eller dem, der mobbede og bedt dem om at stoppe. Undersøgelsen viser desuden, at pigerne er mere tilbøjelige til at handle på denne måde sammenlignet med drengene. Drengene reagerer oftere

end piger ved at gøre gengæld, men det er dog en lav andel, der anvender den strategi overhovedet. Nogle unge giver udtryk for, at de tøver med at handle, fordi de frygter, at mobningen vil gå ud over dem selv, hvis de bakker op om den, der oplever mobning. Magnus forklarer, hvorfor han tøver: "Jeg har ikke set mobning af folk, jeg kender i virkeligheden, men i en gruppe jeg er medlem af på Facebook. Jeg synes selvfølgelig også, at det er mega ondt, men jeg ved, at hvis jeg skriver det i en kommentar, er der nogle der skriver onde ting tilbage til mig, og det vil jeg ikke have".

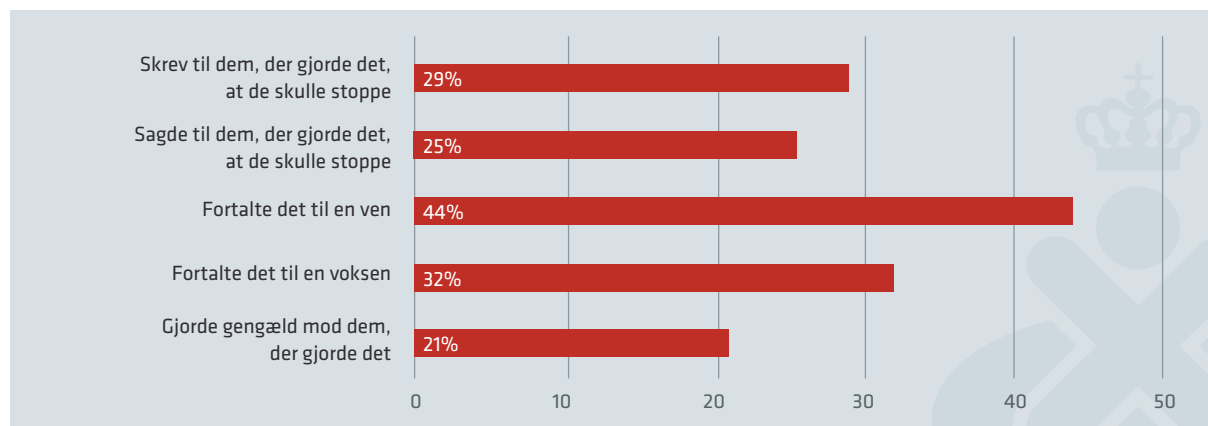
Af de unge som reagerede på selvoplevet mobningen, fortalte 44 pct. det til en ven, 32 pct. til en voksen, og 29 pct. kontaktede den eller dem, der mobbede og bad dem om at stoppe. Også her er pigerne mere tilbøjelige til at handle sammenlignet med drengene. Drengene reagerer igen oftere end piger ved at gøre gengæld, men også her er det dog en lav andel, der anvender den strategi overhovedet.

FIGUR 3: HVAD GJORDE DU, HVIS DU HAR OPLEVET, AT ANDRE ER BLEVET MOBBET?

Antal svar: 900

FIGUR 4: HVAD GJORDE DU, DA DU SELV BLEV MOBBET?

Antal svar: 639

FORSKELLIGE MÅDER AT HÅNDTERE MOBNING PÅ DE SOCIALE MEDIER

De unge kender og bruger de sociale mediers forskellige muligheder for at håndtere uønsket og sårende indhold. Man kan fx vælge at anmelde et billede eller en kommentar til Facebook eller sørge for at blokke den eller de personer, som mobber. Fælles for disse handlingsmønstre er dog, at det udelukkende er en symptombehandling, og at det er mobbeofferet, som selv skal handle aktivt.

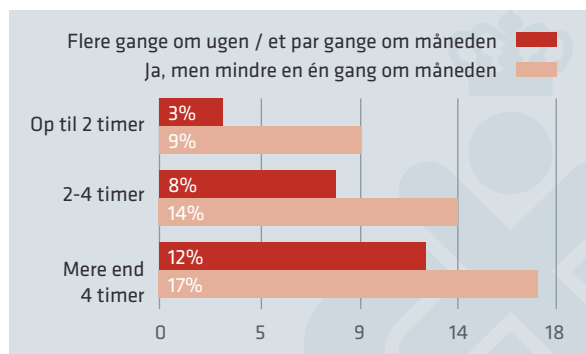
Cecilie forklarer, hvordan hun ville håndtere det: "Jeg ville personligt bare blokke personen. Fordi så kan de ikke skrive noget, og de kunne ikke se, hvad jeg skrev. Det, tror jeg, vil være den nemmeste tilgangsmåde, fordi så kan man tage fat i moren eller faren på den anden person. Men det er ikke altid, det hjælper".

De unge fortæller også, hvordan man via fx Facebook kan blande sig i mobningen og støtte op om den, der bliver udsat for mobning: "Så kunne man like personens kommentarer - altså ikke den der mobber, men den i klassen, som bliver mobbet. Sådan ligesom vise sin støtte ved at sige 'jeg gør ikke noget, men jeg har din ryg'". Isabella giver her udtryk for det omvendte af tavs mobning, nemlig det at give likes som en slags omsorgserklæring.

Jeg var ikke selv en del af det men kunne se, hun blev ked af det, så jeg gik over og snakkede med hende og fik hende til at ignorere, de beskeder hun fik.

FILIPPA

FIGUR 5: JO MERE TID PÅ DE SOCIALE MEDIER, JO MERE MOBNING

Antal svar: 267

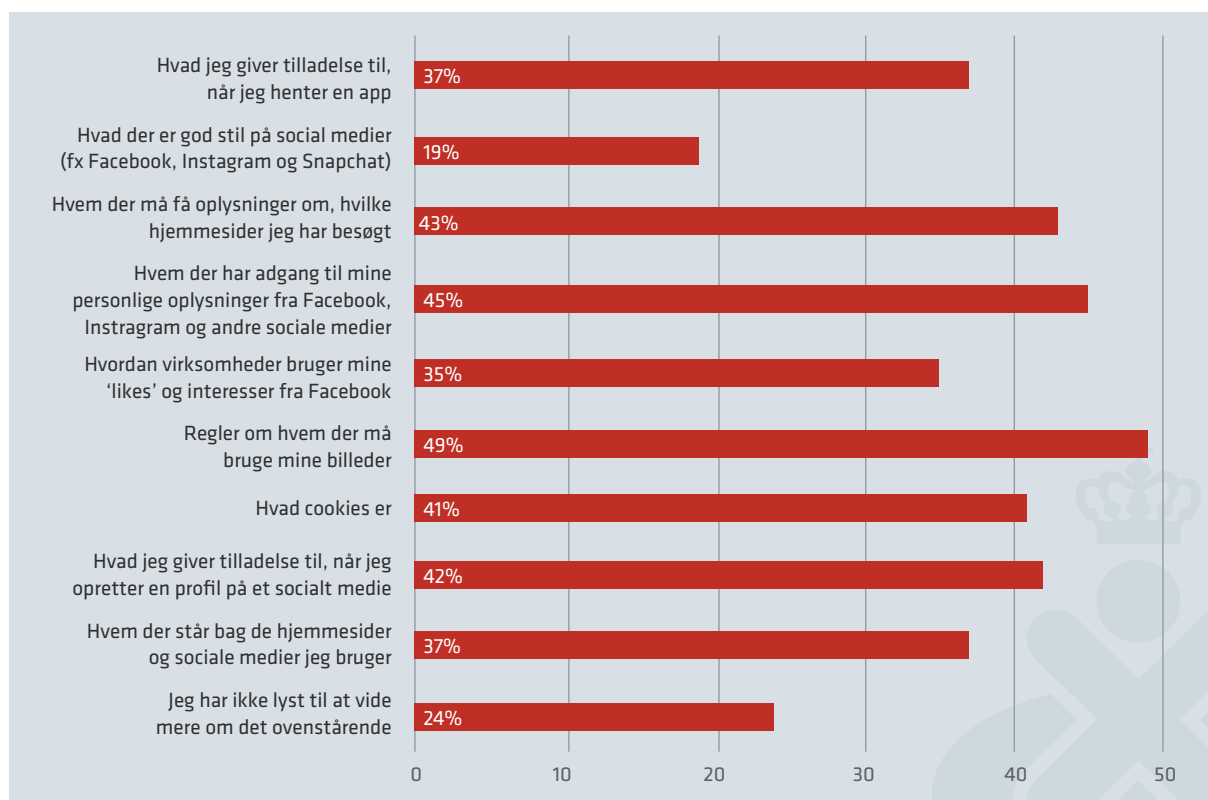
JO MERE TID PÅ DE SOCIALE MEDIER, JO MERE MOBNING

De unge, der bruger meget tid på nettet, har også større risiko for at opleve digital mobning. Til spørgs-

målet om de unge har oplevet, at nogen har skrevet grimme ting til dem på et socialt medie flere gange om ugen/et par gange om måneden firdobles antallet fra tre pct. hos de unge, der bruger sociale medier op til to timer om ugen, til 12 % hos de unge, der bruger sociale medier mere end fire timer om ugen.

DE UNGE VIL HAVE MERE VIDEN - MEN IKKE OM GOD STIL PÅ NETTET

Knap halvdelen af de unge vil have mere viden om reglerne for anvendelse af deres persondata og det indhold, de lægger op på digitale platforme. Til sammenligning efterspørger kun 19 pct. af de unge mere viden om, hvad god stil er på de sociale medier. Besvarelsene peger på en ungdom, der føler sig udmærket klædt på til at begå sig på en ordentlig måde på de sociale medier, men som til gengæld oplever huller i viden og information på andre områder.

FIGUR 6: HVILKE AF NEDENSTÅENDE TING VIL DU GERNE VIDE MERE OM?

Antal svar: 1.783

METODE: HVORDAN HAR VI LAVET UNDERSØGELSEN?

KVANTITATIV DEL

De kvantitative data er resultatet af anden spørgeskemaundersøgelse i Børnerådets Børne- og Ungepanel. Første undersøgelse handlede om livet i 7. klasse. Denne anden del af undersøgelsen kalder vi 'Unge og medier'. I den undersøger vi, hvordan unge bruger og forholder sig til medier.

Panelet består af 2.683 elever fra 7. klasse fra 110 klasser fra almenområdet og 11 klasser fra specialområdet¹ fordelt over hele landet. 1.932 unge har svaret på spørgeskema. Det giver en svarprocent på 72. Klasserne er en del af et tilfældigt udtræk foretaget af Danmarks Pædagogiske Universitet.

Der er lidt flere piger, der har svaret på spørgeskemaet (52,2 pct.), end der er piger blandt børn i 7. klasse på landsplan (49,1 pct.). Forskellen er statistisk signifikant, hvilket betyder, at man i læsningen af resultaterne bør holde sig for øje, at pigerne er en anelse overrepræsenterede.

Alle sammenhænge i analysen er statistisk signifikante. De er chi-testet og har en p-værdi under 0,05.

¹ Det er ikke alle specialskoler, der er organiseret i klassetrin. I de tilfælde, hvor en udvalgt skole ikke har 7. klassetrin, har lærerne på skolen udvalgt en gruppe børn, der er vurderet alderssvarende. Alle specialklasser har haft spørgeskemaet til gennemlæsning og vurderet det egnet til deres netop deres børn og deres særlige behov.

KVALITATIV DEL

Vi har gennemført fire uddybende gruppeinterview med i alt 15 elever fra 8. klasse på to forskellige skoler.

Interviewene varede 30-50 min. og var semistrukturerede med en interviewguide, som tog udgangspunkt i resultaterne fra den del af spørgeskemaundersøgelsen, der handler om oplevelser af og handlemåder i forhold til mobning i det digitale rum. Interviewene handlede om at få de unges forklaringer på resultaterne samt at komme med eksempler fra deres eget liv.

Alle navne er ændrede i rapporten af hensyn til anonymitet. Citater kan være tilpasset af hensyn til læsbarhed.